

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Art coli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, insertiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 1938/1910.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Lipova** se publică concurs cu termen de **45 zile**, computate dela prima zi, ce urmează după publicare în organul oficial »Biserica și Școala« cu emolumentele:

I. Dela parohia centrală Lipova:

- sesiunea apartinătoare parohiei protopresbiterale;
- birul parohial;
- stolele legale;
- întregirea dela stat conform legilor în vigoare.

II. Din protopresbiterat.:

- Retribuțiunea dela dieceză pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii în sume ce o va stabili sinodul eparhial;
  - birul protopopesic dela preoții din tract;
  - diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socoților conform concluzelor sinodale;
  - spesele cancelariei protopopești conform concluzului sinodului eparhial Nr. 91 din 1878;
- Toate dările și sarcinile publice după sesiunea parohială le va suporta protopresbiterul alegând.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat, să substearnă subscrisului Consistorului recursele lor instruite cu documentele de calificare, prescrise în §-ul 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească, că au calificarea recerută a reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat, că au împlinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr.-or. român, ținută la 22 aprilie (5 maiu) 1910.

**Consistorul gr.-or. român
din Arad.**

Omagiu pentru omagiu.

Situația geografică și etnică a predestinat Aradul de centru cultural în acest colț de țară. Existența de 100 ani a institutului pedagogic e mărturie, că aceasta predestinație o înțelegeau și înaintașii noștri cu o sută de ani înainte. Din aceasta situație a răsărit succesiv institutul teologic, Asociațiunea aradană și Reuniunea femeilor române.

Reuniunea femeilor s'a înființat în anul 1885 cu scopul de a împlini o ardentă misiune culturală, a crește mame române în spirit religios, adevărată a țineă curat căminul familiar. Mama își imprimă sufletul ei în sufletul copiilor și ar rămâne zădarnice zbuțumările vieții publice a bărbaților fără de acest izvor de educație familiară. Dar n'a avut noroc să se consolideze aceasta instituție din pricini peste cari trebuie să tragem vâl. Ranele le-a vindecat timpul și s'a reluat firul reactivării Reuniunii sub conducerea agilă a doamnei Oncu. Societatea s'a pus de nou în mișcare întru realizarea dorinței ferbinte de a da ființă școlii de fete cu internat, contemplată în statutele Reuniunii femeilor. Preoțimea a mers în frunte, votând fondul preoțesc 60.000 coroane; institutul de credit și economii »Victoria« a urmat cu 25.000 coroane; particularii cu sume însemnate și cu obiecte prețioase pentru loterie. Rar s'a mai văzut atâta însuflețire, drept dovadă de sentimentul comun pentru o școală de fete în Arad. Simțul fin a bărbatului providențial ce stăpânește astăzi prin altruismul său toată societatea românească, domnul Vasile Stroescu, a înțeles și din depărtare palpitarea inimilor din Arad și cu un generos gest a dat ființă școlii, mai înainte de ce credeau purtătorii ideii din Arad, damele române.

Ziua sâmbetei din 1/14 maiu va rămâne vecinic memorabilă pentru noi. Ca din senin cade în cassa »Victoriei« suma de 100.000 coroane din mâinile binecuvântate ale bărbatului providențial însoțită de următoarea scrisoare:

Reuniunea femeilor române din Arad și provincie.

Omagiile mele femeilor române, cari din toate locurile țerii, aduc obolul lor la întemeierea faurului culturii naționale, — în edificarea școlii superioare de fete din Arad.

Pătruns de necesitatea urgentă, a înființării acestui așezământ, vin și eu în ajutorul stăruințelor Dvoastre, cu obolul meu — de una sută mii de coroane. Doresc ca edificiul proiectat să fie construit conștiințios și să devină un adevărat focar al redșteptării multor generații.

Binevoți, Doamnele mele, a primi asigurarea distinsei stime și venerațiuni, ce vă păstrez,

Davos Platz, 29 april (12 maiu) 1910.

ss. Vasile Stroescu.

Într'o clipă fû lătită vestea și lumea românească radioasă alergă dela om la om să-și desărcineze sufletul plin de emoțiuni și împreună să se bucure. Fiecare voiă să spună ceva mare, dar toate accentele se contopeau în admirația bărbatului fenomenal care a făcut aceasta cinste Aradului. Seara aflai într'o ospătărie pe un bohem, mănca singur la o masă și râdea în sine, și lumea râdea de dânsul cum își petrece singur. Ce râzi îl întrebai? haid iute să pot râde mai bine, că ăștia cred, că am nebunit. Bine, da de ce râzi? O sută de mii, de loc te iau și la joc iată aici, că așa ceva nu s'a mai pomenit să-ți vină din senin suta de mii și dai cu veselia sufletească până la sărutate.

În ziua următoare ne aflam într'o societate, toți emoționați spuneau cum au primit știrea. O doamnă n'a putut adormi toată noaptea de emoție. Eram singură sara și n'aveam cu cine să-mi împărtășesc bucuria, spunea dânsa și fetița mea mititică mă privia mirată de extazul meu, dar nu înțelegea nimica din bucuria mea, ci râdea și dânsa cu mine; m'am pus apoi să spun servitoarei și îi spuneam cu foc marele eveniment de care se miră și ea, pentru mine și aceasta eră ceva, zicea doamna. Eu, continuă un domn, mi-am chemat toată casa, copiii, și ai mei mici, și anturajul lor și solemn ca un act religios am săvârșit vestirea marelui eveniment, firește, că copii n'au noțiunea Mecenatului, dar înțelegeau să admire pe un bărbat mare și pentru mine eră și acesta un resunet de mângăere. Să adresează apoi un domn cătră doamna Marilina Bocu: să scri doamnă cum Dta ști mai frumos, să ne împodobești figura mare a lui Stroescu cu podoabele condeiului Dtale. Ce să scriu? răspunse doamna Marilina. Omul acesta este atât de mare, atât de generos, încât numai un psiholog mare ar putea să-l cuprindă și să-l apre-

cieze demn de el, nu, eu nu stau atât de sus ca să scriu ce simțesc. Las, că va scrie uncheșul, fu răspunsul profund al uncheșului, îl voi asemăna cu precursorul Ioan.

Articolul de Duminecă din »Biserica și Școala« se va începe așa: »Fost-au om trimis dela Dumnezeu«, dar și aceasta asemănare ni-se părû banală, iată ce se aleasă din dorul uncheășului, am devenit banali toți, ori ce zicem ne vine banalitate, și ne pomenim, că suntem niște capete seci. Numai inima știe aici vorbi. Să ascultăm și inima poporului ce zice. Astă dimineață, povestește avocatul cu solemnitatea familiară, vorbeam cu candidatul despre marele eveniment. Un client, țaran din Cuvin ne tot ascultă, după aceea ia dânsul vorba: Domnule ce s'a întâmplat, pentrucă nu înțelegi bine? Li spun ce s'a întâmplat. D'apoi domnule, domnul acela mare nici nu ne cunoaște? Nu, numai din veste. Și nici nu-i din țara noastră? Nu, din Basarabia. Și pentru școala noastră de fete a dat? Da, pentru școala de fete din Arad. Atunci țaranul își luă înfățișarea de rugăciuni zicând: „*Alduiască-i Dumnezeu toți pașii lui și îi răsplătească fapta bună*“. Am început eu a lăcrimă la aceasta expresiune a sufletului curat țărănesc și cu mine toți cei prezenți. Sub impresiile mari nici nu-i putem aduce florile limbei omenesti, ci numai prinosul inimei: rugăciunea pentru sufletul lui cel mare și pentru odihna sufletului părinților cari l-au crescut în acest spirit creștinesc.

Comitetul Reuniunii femeilor române a adresat dlui Stroescu următorul act de recunoștință:

Domnului

Vasile Stroescu

Davos-Platz.

Comitetul »Reuniunii Femeilor Române din Arad« intrunit astăzi în ședință extraordinară, pentru a luă la cunoștință nobilul obol de o sută de mii de coroane, primite pentru fondul zidirei unui local de școală superioară de fete, — profund mișcat și emoționat de aceasta măreață dovadă a iubirei de neam, ce o manifestați în grelele împrejurări în care ne găsim, cu atâta înaltă înțelepciune și cu o așa sublimă dragoste frățască, se face interpretul întregii românimi din Arad și împrejurimi, surprinse și uimite de acest dar norocos, ce vine ca o minune dumnezeiască, să ne întemeieze un templu de cultură așa avid dorit și așteptat, — și vă roagă să binevoți a primi expresia celei mai curate și nemărginite recunoștințe împreună cu călduroasele și afectuoasele lor mulțumiri.

Comitetul vă mulțumește deasemenea pentru omagiile ce le aduceți tuturor femeilor ce conlucră

la opera aceasta, încredințându-vă, că își va da toate ostenețele a se face vrednic de interesul deosebit ce purtați pentru frumosul scop ce urmăriște și vă roagă în acelaș timp să la acordați marea favoare de a boteza viitoarea școală de fete, — »Școala superioară de fete Vasile Stroescu«, pentruca numele acesta săpat pentru totdeauna în inimile noastre, să poată astfel rămâne de-a pururi simbolul ocrotitor al templului acestuia de lumină a ficelor noastre, cari numai datorită gestului D-Voastră neînchipuit de înțelept, vor fi de acum înainte salvate cu grijă de primejdia culturii străine, care ne îndepărtă de căminuri adevăratele soții și mame române.

In adăstarea răspunsului Domniei Voastre, binevoiți vă rugăm a primi, împreună cu distinsa noastră considerațiune încă odată recunoștința și viile noastre mulțumiri.

Letiția Oncu,
rezidentă.

Sofia Beleş,
v.-prez.

Sofia Pap,
casieră

Sever Bocu,
secretar.

Membrele din comitet :

Marilina Bocu
Octavia Ciuhandu
Ana Demian
Lucreția Herbay
Adriana Ispravnic
Zina Moga

Iovana Nemeih
Aurelia Petran
Eugenia C. Pop
Elena Raicu
Iustina Șerban
Livia Vuia.

Comitetul Reuniunii s'a pus în contact cu Consistorul nostru pentru regularea raportului de drept dintre Reuniune și Consistor ca suprema autoritate bisericească sub care este pusă prin statute școala de fete înființândă. In atmosfera luminată de spiritul nou ce domnește în societatea noastră, sperăm în curând să ne vedem visul nostru și dorința dlui Stroescu realizate : școala de fete edificată.

Omagiile noastre celui ce ne-a dat să vedem acest vis realizat. Mai românească faptă n'a făcut dl Stroescu din toate faptele mari câte le-a săvârșit până astăzi.

Ziaristica bisericească la Români.

De Dr. Onisifor Ghibu.

Progresul bisericii și a vieții religioase este condiționat de acum înainte de o ziaristică bisericească avântată, puternică și la înălțimea vremurilor. Doar cel mai important factor în îndrumarea opiniei publice este presa. Iar „ziaristica noastră bisericească — după cum ne arată scrierea de față și după zisele *Păstorului ortodox* — este încă în vârsta unui copil, care abia începe să umble. Adeseori se repede și neputând merge, cade. El are voința și dorința de a merge, de a alergă

chiar, dar nu are forța necesară. Nu știe să-și măsoare puterile și nici nu cunoaște limitele până la cari ajung forțele sale“. Inșă cum nu stagnează nimic pe lume, la urma urmelor și copilul crește pe zi ce merge și devine bărbat.

Inșă precum un bărbat pân' să se valideze în îndrumarea sorții neamului său se înarmează cu cunoștințe de tot soiul, dela istorioarele din vieța sa de copil, până la cea mai sublimă filosofie a vieții, astfel ziaristica noastră numai așa va putea progresa normal, dacă va dispune de cunoștința trecutului său plin de învățături practice ce le-a câștigat cu dureroase experiențe. Căci pe ori ce teren vrei să progresezi, e bine să-ți arunci privirile îndărăt, să cauți la calea parcursă deja, ca în cunoștința multelor neajunsuri ce te-au întimpinat — să faci în viitor socoteala cu ele. E bine să cunoști toate greutățile ce ți-se iviseră. Cunoștința lor dacă nici nu va asigura izbânda, va risipi frica ce o porți în suflet față de necunoscut. Ori cum văzându-te trecut învingător peste atâtea și atâtea greutăți îți sporește credința în puterile proprii. Devini mai curajos, mai bărbat. Iar reamintindu-ți învingeri raportate din trecut, ți-se înzeces puterile și cu suflet de erou dai năvală înainte necunoscutului ce te primește cu prea puțină ospitalitate. Și avem mare lipsă de bărbăție, căci după cum ne asigură I. P. S. Sa mitropolitul primat al României „trăim într'un veac în care de sigur se vor da lupte mari pe toate terenurile de activitate omenească, în special cu privire la țara noastră, pe cel religios ele vor fi mai înverșunate. Fără gând de înjosire trebuie să mărturisim, că Biserica ortodoxă română și ca organizare, și mai ales ca cultură a rămas în urmă de tot.

Dușmanii ei însă sunt superiori, din orice punct de vedere îi vom privi și pe lângă aceasta, o educație ireligioasă dată în timpurile din urmă tinerilor, îi fac de temut“.

Iată deci cauza de ce trebuie să ne îndreptăm privirile către ziaristica bisericească și de ce e de o deosebită importanță cartea dlui Ghibu „Ziaristica bisericească la români“.

Dl dr. Onisifor Ghibu convins fiind de importanța ce și-o asigurase presa în toate mișcările sociale-culturale, ne aduce un real serviciu când ne dă într'un mănunchiu frumos și armonios istoricul a 85 de foi și reviste bisericești comentându-le, apreciindu-le după merit și relevând momentele mai însemnate și mai instructive pentru viitor.

Cetind această lucrare valoroasă, ne convingem pas de pas, petrecând sufletește prin toate fazele prin cari a trecut până azi ziaristica noastră abia de 70 de ani, — de adevărul dureros constatat de I. P. S. Sa mitropolitul primat. Și împreună cu dorul autorului de a da un avânt însemnat ziaristicii noastre bisericești, care mai mult decât ori când „se află în fața unor probleme cu mult mai grele decât cele din trecut“ — vom primi și părerea întemeiată a d-sale că „ea va trebui să învețe mult din pățaniile de cari n'a fost scutită cea de până acum“.

Considerând acum toate cele zise trebuie să-i dăm drept autorului, când constată, că „problema unei astfel de lucrări nu s'ar putea rezuma numai într'o simplă înșirare cronologică a revistelor apărute până acum și a povestirii unor lucruri banale despre ele, ci ea trebuie să se facă după anumite criterii“. Adecă are să ne arate toate fazele dezvoltării vieții bisericești și administrative și morale și științifice; trebuie să ne demonstreze ce lupte și cu câtă forță a purtat ziaristica bisericească pentru câștigarea unor drepturi. — Afară de învățăturile ce ni-le oferă o istorie pragmatică a ziaristicii noastre bisericești, învățături pentru viitorul acestei jurnaliste, aflăm într'insa și un material prețios de istorie bisericească. Istoria ziaristicii bisericești este în nedespărțită legătură cu istoria bisericii românești a ultimilor 70 de ani de când putem înregistra o presă de colorit religios-moral, căci doar revistele bisericești scris-au despre întâmplări și chestiuni actuale, dând astfel cercetătorului istoric cel mai nestimat material.

De altcum însuș autorul ne mărturisește în introducerea acest scop îndoit — zicând: „O astfel de monografie mi-am dat silința să scriu, în convingerea, că pot aduce oarecari contribuții istoriei bisericești și naționale a secolului al 19-lea și începutul celui de al 20-lea“.

Cât de cuprinsul acestui op este de remarcant aprecierea obiectivă și critică a tuturor foilor și revistelor cari au văzut lumina zilei pe întreg teritoriul locuit de Români. Deosebită atențiune dă foilor și revistelor epocale ca „Telegraful român“ din Sibiiu apărut la 1853, apoi „Speranței“ din Arad, acestui rod al entuziasmului tinerilor teologi, la care — deși eră organul societății de lectură totuș — lucrau pene distinse ca a lui Miron Romanul.

Cea mai mare revistă bisericească, pe care am avut-o vre-odată: *Biserica ortodoxă română* organul Sfântului Sinod apare la 1874. Și deși „*Biserica ortodoxă*“ a avut mulți ani de condamnabilă tândăleală, astăzi (1910) ea face cinste bisericii: e o revistă teologică cu care într'adevăr ne putem mândri“.

În felul unui istoric serios și scrupulos face apoi revista tuturor celorlalte câte apăruseră până azi încheind cu „*Tribuna*“ din Botoșani și cu „*Păstorul*“ din Iași.

E interesant cum caracterizează revistele unite dintre cari poate unică „*Unirea*“ e excepție. „În revistele unite se găsește erudiție mai mult sau mai puțin adevărată și mai mult sau mai puțin greoaie, puțin interes pentru elementul național în biserică pe care-l copleșește cu totul doctrina catolică, limbă rea și răceală față de interesele bisericilor „acatolice“.

Ce privește revista noastră se exprimă relativ destul de măgulitor. „În dezvoltarea literaturii bisericești mai nouă, sub raportul publicațiilor periodice *Aradul* a jucat pentru noi un rol cu mult mai însemnat decât celelalte două centre bisericești Sibiiul și Caransebeșul, cari ambele împreună n'au făcut cât a făcut *Aradul* singur“. La noi ne spune Dsa apare la 1869 „*Speranța*“

apoi la 1872 „*Lumina*“ și în sfârșit cu o pauză de 2 ani la 1877 vede lumina zilei „*Biserica și Școala*“, care tractează din când în când chestiuni actuale de seamă. Dar „unul dintre cele mai mari merite ale acestei reviste e, că a dat și continuă a da ocaziune teologilor buni din Arad de a încerca să scrie. Cei mai mulți dintre ei aici, și-au început activitatea publică“.

Dar nu ne poate fi intențiunea să dăm amănunte despre această carte bine scrisă. Ne vom restrânge la constatarea, că din 85 foi și reviste 14 sunt unite una slavo-română, iar celelalte ortodoxe-române.

Astfel aruncând o privire generală asupra cărții dlui Ghibu, suntem fericiți se mărturisim, că ne-a satisfăcut pe deplin. Și nu avem cuvinte destul de calde ca să recomandăm cetitorilor noștri acest op care le tinde un aspect general despre dezvoltarea vieții noastre bisericești din toate părțile locuite de români. E bine și frumos să știi istoria trecutului tău și nicicând nu e fără de folos, că Clio maiastrea musă povestirile sale totdeauna le întrețese cu învățături folositoare.

Stefan At Opreanu,
stud. teol.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparchial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1910.

Ședința I.

S'a ținut în 25 aprilie (8 maiu), la orele 11^{3/4} a. m., în sala mare a seminarului din Arad.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp; Notar: Ioan Georgia.

Nr. 1. Asistând mai nainte deputații sinodali la sf. liturghie împreună cu serviciul chemării sf. Duh, în biserică catedrală, la ora 11^{3/4} a. m. se întrunesc în sala seminarială, undă P. S. Sa Domnul Episcop diecezan, ocupând locul prezidial, deschide sesiunea sinodală, cu cuvântarea publicată în „*Biserica și Școala*“ Nr. 17.

Nr. 2. Spre a se constată numărul celor prezenți, se citește lista deputaților sinodali. La apelul nominal răspund 45 deputați, deci

sinodul se declară capace de a aduce concluze valide.

Nr. 3. Se prezintă credenționalele următorilor deputați sinodali noi, din cler: George Popovici ales în cercurile Chișineu și Vinga și Iuliu Bodea ales în cercul Buteni; ear dintre mireni a deputaților: Dr. Atanasie Brădean, ales în cercul Radna; Axente Secula, ales în cercul Șiriei; Dr. Romul Veliciu, ales în cercul Beliu și Silviu Roxin ales în cercul Tincei.

Credenționalele depuse pe masa biroului, se vor predă comisiei verificătoare.

Nr. 4. Se prezintă actele întrate la sinodul eparhial:

1. Raportul general al Consistorului plenar din Arad.

2. Raportul general al Consistorului plenar din Oradea-Mare.

3. Raportul delegațiunii congresuale pentru despărțirea ierarhică despre activitatea sa în 1909.

4. Raportul Consistorului din Arad în cauza rescriptului ministerial Nr. 147441/1908 despre competența Consistorului eparhial.

5. Cererea sinodului ppsc din Belinț, ca comuna bis. Dubochinadăș să se încorporeze la protopopiatul Timișorii.

6. Concluzul congresual Nr. 67/1909, în cauza episcopiiilor înființându.

7. Propunerea Consistorului din Arad, că cu controlarea averilor fundațiunii „Zsiga“ din Oradea-mare să fie însărcinat Consistorul din Oradea-mare.

8. Proiectul Consistorului gr.-or. rom. din Oradea-mare despre arondarea de nou a protopopiatelor.

Se predau comisiunii organizatoare.

9. Raportul general al Consistorului din Arad, ca senat bisericesc.

10. Raportul general al Consistorului din Oradea-mare, ca senat bisericesc.

11. Raportul Consistorului din Arad în meritul clasificării parohiilor și a cvalificațiunii candidaților de preoți.

12. Raportul consistorului din Arad, în cauza parohiei a II-a din Tauț.

13. Propunerea Consistorului din Oradea-mare pentru clasificarea parohiilor.

Se predau comisiunii bisericești.

14. Raportul general al consistorului din Arad, ca senat școlar.

15. Raportul general al Consistorului din Oradea-mare, ca senat școlar.

16. Raportul Consistorului din Arad, în cauza fondului diecezan cultural.

17. Cererea profesoarelor Octavia Ciuhandu și Hermina Ciorogariu, pentru definitizare.

Se predau comisiunii școlare.

18. Raportul general al Consistorului din Arad, ca senat epitropesc.

19. Raportul general al Consistorului din Oradea-mare, ca senat epitropesc.

20. Socoata despre administrarea bunului din S. Petru pe anul 1909.

21. Socoata despre administrarea bunului din Cermei pe an. 1909.

22. Raportul Consistorului din Arad despre cenzurarea și aprobarea socoțitor sf. mănăstiri Hodoș-Bodrog, pe anul 1909.

23. Raportul Cons. din Arad în afacerea pretensiunilor diecezane propuse spre ștergere.

24. Raportul Cons. din Arad, în cauza venitului sesiunii parohiei vacante din Ianova.

25. Concluzul congresual Nr. 78/909, referitor la un împrumut din fondul episcopiiilor pe seama Consistorului din Oradea-mare.

26. Raportul Cons. din Arad, despre cenzurarea socoții fundațiunii „Zsiga“ din Oradea-mare pe anul 1907/8.

27. Socoțiile fundațiunii Dimitrie F. Negreanu până la finea an. 1908.

28. Protocolul comisiunii sinodale de controlă.

29. Proiectul de buget al Consistorului din Arad pe anul 1910.

30. Raportul Cons. din Arad despre toate fondurile și fundațiunile administrative la acel Consistor.

31. Socoata Cons. din Oradea-mare despre venitele și speșele anului 1909.

32. Consemnarea depozitelor administrate la Consistorul din Oradea-mare în anul 1909.

33. Socoata fundațiunii Gheorghe Lazar și soția Hermina pe 1909.

34. Socoata fundațiunii Teodor Oancea pe 1909.

35. Socoata fundațiunii Dr. George Popa pe 1909.

36. Socoata fondului episcopiei române din Oradea-mare pe 1909.

37. Rugărilor comunelor bisericești: Ripa, Miheleu, Bulz, Burda, Leș, Drăgoești și Belegeni, pentru încuviințare de colectă, în scopul edificării de biserici.

38. Rugarea catihetului din Carțag, pentru remunerațiune de 400 cor.

39. Cererea Consist. din Oradea-mare, pentru a putea ridica cvota din lăsământul Șaguna, spre scopul edificării localului Cons.

40. Socoata internatului din Beiuș despre gestiunea anului școlar 1908/9.

41. Planul și preliminarul de speșe pentru adaptările trebuincioase la internatul din Beiuș.

42. Proiectul de buget al Consistorului din Oradea-mare pe anul 1910.

43. Protocolul comisiunii sinodale de controlă, luat la Consistorul din Oradea-mare.

44. Raportul Cons. din Oradea-mare în cauza fundatiunii Mihoc,

se predau comisiunii epitropești.

45. Actele electorale din cercurile preotești: Vinga, Chișineu și Buteni, și din cercurile mirenești: Radna și Vinga.

46. Actele electorale din cercurile mirenești: Beliu și Tinca.

47. Actele electorale referitoare la alegerea fostului protopop Voicu Hamsea și cele

ale procesului disciplinar contra numitului fost protopop.

48. Actele electorale referitoare la alegerea preotului Vasile Popovici din Șiria de deputat sinodal, precum și actele investigării efectuate în cauză.

49. Raportul comisariului sinodal dr. Aurel Lazar despre investigarea alegerii de deputați mireni în cercul Peșteș.

se predau comisiunii verificatoare, împreună cu credenționalele deputaților nou aleși, prezentate sub Nr. 3 al acestui protocol.

50. Petițiunea lui dr. Aurel Cosma adv., în Timișoara, pentru rezolvarea unui recurs al său, năntat la Consistorul din Arad.

51. Petitul comunei bis. din Brestovaț, pentru concesiune de a colectă în scopul zidirii unei sale de învățământ.

52. Petitul comunei bis. din Budapesta pentru ajutoriu la zidirea unei biserici și pentru concesiune de a colectă în acelaș scop.

53. Rugarea comunei bis. Temeș-Hodoș pentru ajutor de 200 cor. în scopul zidirii unei biserici, precum și pentru concesiune de a colectă în acelaș scop.

54. Rugarea comunei bis. Firighaz pentru concesiune de a colectă în scopul zidirii unei biserici.

55. Rugarea comunei bisericești Dobrești pentru încuviințarea unei colecte în scopul zidirii bisericii.

56. Petitul comunei bis. Coașd pentru încuviințarea colectei în scopul zidirii unei biserici.

57. Rugarea lui Anton Balea rector-cassar, econom al internatului din Beiuș, pentru remuneratiune de 800 cor.

58. Rugarea comunei bisericești Ianoșda pentru a i-se cedă pe 10 ani venitul dela sesiunea parohiei reduse.

59. Rugarea lui Victor Fildan, pentru remuneratiune, ca rectorul internatului din Beiuș.

Se predau comisiunii petiționare.

Nr. 5. Prezidiul prezintă cererile de concediu pe întreaga durată a sesiunii sinodale, întrate dela deputații: Paul Miulescu, Mihaiu Veliciu, Dr. Ioan Papp și Pavel Rotariu concediul cerut se acoardă.

Agendele ședinței prime terminându-se prezidiul anunță proxima ședință pe luni în 26 aprilie (9 maiu), la ora 3 d. m., punându-se la ordinea zilei referada comisiunii verificatoare și eventual a celei epitropești.

Ședința se ridică la orele 1 și 30 m. d. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a II-a, ținută la 26 aprilie (9 maiu) 1910.

Ioan I. Papp m. p.,
Episcop-președinte.

Ioan Georgia m. p.,
notar.

Ședința II.

S'a ținut în 26 aprilie (9 maiu) 1910 la ora 3 după amiaz.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan
Ioan I. Papp; Notar: *Iosif Tărău*.

Nr. 6. Se citește protocolul ședinței I.
Se verifică.

Nr. 7. Prezidiul prezintă rugarea comunei bisericești Chișoros pentru încuviințarea unei colecte în scopul reparării bisericii.

Se predă comisiunii petiționare.

Nr. 8. Prezidiul prezintă rugarea comit. par. din comuna Labașinț pentru încuviințarea unei colecte în scopul clădirii bisericii.

Se predă comisiunii petiționare.

Nr. 9. Prezidiul prezintă rugarea lui Mircea Boată și consoții locuitori în comuna Fenlac pentru luarea în arândă a pământurilor sf-tei mănăstiri Hodoș-Bodrog.

Se prezintă comisiunii petiționare.

Nr. 10. Prezidiul prezintă rugarea comunei bis. Voivodeni, pentru încuviințarea unei colecte în scopul zidirii unei sale de învățământ.

Se predă comisiunii petiționare.

Nr. 11. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii verificatoare prin raportorul dr. G. Popa.

La propunerea comisiunii

deputații din cler din cercul electoral Chișineu G. Popovici, Vinga G. Popovici și Buteni Iuliu Bodea se verifică.

Asemenea și deputații mireni din cercul electoral Șiria Axente Secula, Radna Dr. At. Brădeanu, Beliu Dr. Romul Veliciu și Tinca Silviu Roxin se verifică.

Nr. 12. Deputatul clerical G. Popovici declară, că optează pentru cercul electoral Vinga se ia la cunoștință, cercul electoral Chișineu se declară de vaçant și se însărcinează Conzistorul din Arad a dispune a se face alegere suplatorie.

Nr. 13. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii organizatoare prin raportorul Dr. Nestor Opreanu. Se citește raportul general al Consistorului plenar din Arad despre anul 1909 și la propunerea comisiunii

în general și în special se ia la cunoștință.

Față de repausații deputați dr. Ioan Trailescu, Tr. Magier și Ioan Russu-Șirianu, sinodul își exprimă condolența prin sculare.

Nr. 14. Relativ la îndeplinirea postului de referent ajutor la senatul strâns bisericesc al Conz. din Arad la propunerea comisiunii:

Sinodul decide, ca Conzistorul să facă la timpul său propunere concretă privitor la această îndeplinire.

Nr. 15. Se citește raportul general al Consistorului plenar din Oradea-mare pe anul 1909 și la propunerea comisiunii:

în general și în special se ia la cunoștință.

Nr. 16. Față de reparații deputați Paul Fășie și Paul Gavrilette

Sinodul își exprimă condolența prin sculare.

Nr. 17. Urmează la ordinea zilei raportul delegațiunii congresuale pentru despărțirea ierarhică.

Raportul în general se ia la cunoștință.

În special, pentru acoperirea speselor necesare la purtarea și mijlocirea speselor proceselor pentru mănăstiri, sinodul votează și pentru anul curent 1910 o sumă de 2000 cor. avizat fiind Consistorul din Arad să pună această sumă după trebuință la dispoziția delegațiunii Congresuale. Totodată însă, în vedere că eparhia Caransebeșului nici până azi absolut nu s'a achitat de obligamentul, ce-i impun în această privință interesele propriei dieceze și mai ales concluzul Congresului nostru național: Sinodul nostru și din partea sa invită Sinodul eparhial din Caransebeș, ca și acesta de urgență în sesiunea sa actuală să voteze și să dispună să se trimită spre acest scop la cassa Consistorului nostru din Arad la dispoziția delegațiunii câte 2000—2000 cor. pe anii 1908—1910, în total suma de 6000 cor.

Acest concluz pe cale telegrafică se comunică sinodului eparhial din Caransebeș.

Nr. 18. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii bisericești prin raportorul Al. Munteanu. Se citește raportul gen. al Conz. din Arad ca senat bisericesc, care la propunerea comisiunii

în general și în special se ia la cunoștință.

Nr. 19. Luându-se act despre vizitațiunile canonice și sfințirile de biserici săvârșite de P. S. Sa Domnul Episcop diecezan în cursul anului 1909.

Sinodul exprimă P. S. Sale mulțămirea și recunoștință pentru dragostea și interesul viu dovedit față de viața religioasă-morală a poporului la toate ocaziunile și în special pentru fagiile depuse la sfințirea bisericilor și vizitațiunile canonice.

Nr. 20. Cu privire la conscrierea analfabeților pe viitor:

Sinodul îndrumă Consistorul din Arad, ca pentru exactitatea acestor date din numărul total al populațiunii să dispună a se subtrage pruncii până la 12 anii adecă să se conscrie atât analfabeții cât și știutorii de carte numai dela această etate începând.

Nr. 21. Se citește raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat bisericesc, care la propunerea comisiunii

în general și în special se ia la cunoștință cu observarea, că concluzul sinodal privitor la conscrierea analfabeților pentru districtul Consistorului din Arad se susține și față de Consistorul din Oradea-mare.

Nr. 22. Se citește raportul Consistorului din Arad privitor la clasificarea parohiilor și regularea cvalificațiunii candidaților de preoți și la propunerea comisiunii,

se decide, că clasificarea parohilor și cvalificațiunea candidaților de preoție să o stabilească Consistorul.

Nr. 23. Se citește raportul Consistorului din Oradea-mare relativ la clasificarea parohiilor:

Sinodul și aici, ca și la Arad avizează afacerea la Consistorul concernent.

Nr. 24. Pentru a stabili o procedură uniformă la ambele Consistorii în privința clasificării parohiilor și a cvalificațiunii candidaților de preoție: se esmite o comisiune sub prezidiul P. S. Sale și constătătoare din membrii comisiunii bis. întregită cu protoprezbiterii deputați prezenți și deputații dr. I. Gall, dr. N. Oncu, Nic. Zigre, Em. Ungurean și P. Truția.

Nr. 25. Se citește raportul Consistorului din Arad privitor la îndeplinirea parohiei a II-a din Tauț.

Se ia la cunoștință avizându-se Consistorul din Arad ca și pentru viitor în asemenea cazuri să apere autonomia bisericii noastre îngrijind de provederea trebuințelor religioase ale credincioșilor.

Nr. 26. Urmează la ordinea zilei continuarea referadei comisiunii organizatoare prin raportorul dr. Nest. Oprean.

Se citește raportul Consistorului din Arad, prin care se comunică concluzul măritului Congres național-bisericesc privitor la episcopiiile înființându-se

se ia la cunoștință.

Nr. 27. Propunerea Conzist. din Arad privitor la încorporarea parohiei M. Nadăș din pp. Belinț în ppiatul Timișorii

se ia la cunoștință.

Nr. 28. Prezidiul prezintă petițiunea de concediu pe întregă sesiunea sinodală a alesului dep. clerical Voicu Hamsea

se predă comisiunii verificătoare.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe ziua de 27 aprilie (10 maiu) 1910 ora 10 a. m., când la ordinea zilei va urmă referada comisiunii școlare și eventual rapoartele altor comisiuni ședința se ridică la ora 6¹/₄ seara.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a III-a dela 27 aprilie (10 maiu) 1910.

Ioan I. Papp m. p.,
Episcop-președinte.

Iosif Tărău m. p.,
notar.

CRONICA.

Excursiune școlară. O grupă de 30 elevi ai seminarului nostru sub conducerea profesorilor Nicolae Mjulin și Vasile Micula a întreprins o excursiune școlară, la Seliște, Sibiiu, Ocna, Reșinar (unde au pus o coroană pe mormântul lui Șaguna), la Brașov și Predeal. Tinerii au fost pretutindeni primiți bine și au rentors încântați de cele văzute. Vom reveni.

Corecte (propise) de examen, se află de vânzare la Librăria Diecezană Arad, 100 bucăți Cor. 1-20, plus porto postal 30 fileri.

Poșta Redacției.

I. N. paroh. Aici s'a tractat chestia principial și fără a atinge nume. Din aceste considerații și pentru tonul agresiv nu putem da loc intimpinării pătimăse a sfinției sale, chiar și interesul bine înțeles a sfinției tale.

Concurese.

Pe baza înaltului ordin al Ven. Consistor arădan Nr. 1709/910, să publică din nou concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Nadăș**, protopresbiteratul Butenilor, cu termen de **30 zile** dela prima publicare „Biserica și Școala“.

Parohia fiind de clasa I-ă, dela recurenți se cere cvalificațiunea prescrisă în alinia primă a §-lui 17 din Regulamentul pentru parohii, observând-să, în lipsa recurenților cvalificați pentru parohii de clasa primă să vor admite și recurenți de clasa a două. Emoluamentele: 1. Casa parohială cu 3 odăi, grădină și fântână în curte. 2. Una sesiune parohială parte la șes, parte la deal. 3. Birul preoțesc dela fiecare casă câte 15 litre grâu, ori cucuruz. 4. Stolile legale. 5. Întregirea legală dela stat. 6. Dările după sesiune și intravilan are a le suportă alesul. 7. Să observe, că nou alesul e obligat a catehiza în școlile ort. române din loc fără alta remunerațiune dela parohie ori dieceză.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie să avizează ca petițiile ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Nadăș să le înainteze P. On. oficiu pprezbiteral în Buttyin (Buteni) având dâșii cu stricta observare a §-lui 20 din Reg. pentru parohii a se prezintă în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din Nadăș spre a-și arată desteritatea în cant și oratorie.

Din ședința comitetului parohial ținută în Nadăș la 11/24 aprilie 1910.

George Popovici
preș. comit. paroh

Pascu Popovici
notar. adhoc.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea* adm. pprezbiteral

—□—

1—3

Amăsurat dispozițiunei Venerat. Cons. din Oradea-mare de sub Nr. 876/66. B. pentru îndeplinirea parohiei vacante **Groși** de clasa II să publică din oficiu nou concurs cu termen de aiegere la **30 zile** după prima publicare.

Dotățiunea constă din: Birul dela 180. case câte o jumătate măsură cucuruz sfărmat, stolele îndatinat și întregirea dotățiunei dela stat. De locuință se va îngriji alegândul preot, carele va avea îndatorirea a catehiza elevii școalei de acolo în mod gratuit.

Dacă n'ar competi reflectanții cu cvalificațiune de clasa II, vor fi admiși și cei clasificați pentru parohii de a III clasă, având ași înainte recursele adresate comitetului parohial din Groși, la subscrisul în F. Györös; iar până la espirarea concursului au a să prezintă la sf. biserică pentru ași dovedi desteritatea în cele rituale și în oratorie.

F. Girișiu la 14/27 aprilie 1910.

Petru Serbu,
protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din opidul **Tenke**, cottul Bihor ppiatul Tinca cu termen de ale-

gere **30 zile**, dela prima publicare pe lângă următoarea dotățiune: 1. Pământ arător 2. jugh. 1401□ în preț de 90 cor.; 2. Bir preoțesc parte în bani, parte în naturale în preț de 143 cor. 3. Ștolele îndatinat. 4. Eventualul ajutor dela stat. De cvartir are să se îngrijască alesul, iar sarcinile pământului le va plăti alesul.

Reflectanții, recursele lor ajustate conform regulamentului, adresate comitetului parohial le vor subșterne subscrisului protopop, și se vor prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în s. biserică din Tinca pentru a-și arată desteritatea în cele pastorale.

Parohia este de clasa I, dar pot recurge și cei cu cvalificațiune de cl II.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

În urma incuviințării Ven. Consistor de dtto 9/22 iulie 1909 Nr. 4737/909; să publică licitațiune minuendă, pentru renovarea bisericii gr. or. rom. din **Cil** tractul-Buteni.

Termenul de licitațiune să defige pe *vineri 21 mai 3 iunie d. a. la 3 oare în școala gr. or. din loc.* Prețul de exclamare pentru tot lucrul e: 2214 cor. 40 fil.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a primi pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere. Doritorii de a licita au să depună în bani gata, sau în hârtii de valoare acceptabile, vadiu de 10% dela prețul exclamării. Preliminarul de spese și condițiunile să pot vedeă la oficiul parohial din Cil.

Întreprinzătorii nu pot pretinde diurne ori spese de călătorie, pentru prezentarea și participarea la licitațiune.

Cil din ședința com. parohial ținută la 2/15 mai 1919.

Victor Faur,
paroh, preș. com. par.

Petru Motocan,
notariu, com. par.

În conțelegere cu adm. ppresb. *Iuliu Bodea.*

—□—

1—3

Pe baza rezoluțiunei Venerabilului Conzistor diecezan din 11/24 martie 1910 Nr. 3/1910 să escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a școalei conf. gr. ort. rom. din **Izvin** (Iezvin) protoprezbiteratul Timișorii.

1. Prețul de esclamare 9627 cor. 57 fileri.

2. Licitațiunea se va ținea în 2/15 maiu 1910 la oarele 2 d. a. în școala conf. gr. ort. rom. veche din loc.

3. Doritorii de a luă în îndeprindere zidirea au să se prezinte în aceasta zi la fața locului având a depune vadiu de 10% din prețul esclamării în bani gata ori în papire de valoare, ce se primesc și la întreprinderile statului.

4. Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitațiune se pot vedeă și studia în zilele de lucru la oficiul parohial din loc.

5. Pentru participare reflectanții nu pot formulă nici un fel de pretenziune.

6. Comitetul parohial își rezervă dreptul a da întreprinderea fără privire la rezultatul licitațiunei acelui reflectant, care oferă mai multă garanță morală.

Iezvin din ședința comit. par. gr. ort. rom ținută la 11/24 aprilie 1910.

Ioan Oprea,
preș. com. par.

Ștefan Ștefanu,
notariu com. par.

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

3—3